

"דף חדש"

"למורה נעמה -

הגעתי לבית הספר הזה לפני חמש שנים, מתוך ידיעה שזה בית הספר הטוב ביותר עבורי. כאן ידעו לקחת את הפוטנציאל והיכולות שלי ולגרום לי לממש אותם בצורה הטובה ביותר. כאן לא יסתכלו עליי או על הבית שממנו באתי, או על זה שיש לי בעיות לימודיות או על זה שיש לי בעיות התנהגות ב"עין עקומה". בהתחלה זה באמת היה ככה. עטפו אותי בצמר גפן. ההתנהגות שלי השתפרה בבת אחת. מילד שכל הזמן מרביץ ומקלל נהייתי ילד מנומס. מילד שכל הזמן מסתובב ברחובות הפכתי לילד שעוזר בבית, מכין שיעורים ואפילו לפעמים לומד למבחנים.

אבל כנראה שחמש שנים זה הרבה מאוד זמן וגם למורים הכי טובים הסבלנות נגמרת. כבר שנתיים לפחות שאני מרגיש ש"מחפשים אותי בבית הספר". שכבר לא עוזרים לי, שלפעמים שמים לי רגליים. אני לא מרגיש שאני מתקדם לא מבחינה התנהגותית ולא מבחינה לימודית. לפעמים אני מרגיש שלמורים כאן אין כוח אלי ולבעיות שלי ובגלל זה הם מעדיפים ישר להאשים אותי"....

את המכתב קיבלתי משחר, תלמיד כיתה ח', נמוך קומה ובעל מראה מלאכי ששובה את הלב.

כבר מתחילת השנה משך שחר את תשומת ליבי בשל מראהו ובשל המוטיבציה הרבה שהפגין במהלך שיעוריו. הוא השתתף בשיעורים בצורה פעילה והיה בין הספורטאים המצטיינים של הכיתה. שחר מעולם לא היה נופת צופים. התנהגותו הייתה רחוקה מלהיות התנהגות טובה. הוא היה חסר שקט ותזזיתי ולרוב עשה "מה שהוא רוצה". דבר אחד השכיח ממני הכול. החיוך. אח איזה חיוך... כל פעם כשזווית הפה השתנתה, נמתחו השפתיים מאוזן לאוזן, נחשפו שיניים צחורות והופיע החיוך המהפנט. לא משנה מה שחר היה עושה, ועד כמה חמור היה המעשה, בסוף תמיד הגיע החיוך הזה, ששובה אותך. לאחר כל אירוע התנהגותי, הוא היה מכפר על מעשיו בשניות אחדות של חיוך מלבב ואני מיד האמנתי, סלחתי ופתרתי את כל הבעיה כלאחר יד...

באחת מהשיחות שהיו לי עם מחנכת הכיתה על הילדים, שוחחנו גם על שחר. הבעתי את חיבתי כלפי שחר. המחנכת הזהירה אותי ואמרה: "את צריכה לשים לב. שחר יודע להשתמש בפני המלאך כל פעם שהוא מתנהג בצורה לא הולמת". "לרוב הוא אשם", הוסיפה. "אל תיתני לתמימות להטעות אותך, זה הכול עבודה בעיניים. שחר שקרן פתולוגי", קבעה וניתצה את כל התרשמויותי כלאחר יד.

דבריה של המורה הדהדו בראשי בלי הרף. נראה לי לא הוגן לחרוץ את גורלו של ילד בצורה כזו. חשבתי בליבי עד כמה מסכן שחר, שכל המורים מכירים אותו באמצעות מחנכת הכיתה המפיצה עליו מידע שכזה. בצורה כזאת, אין לילד שום סיכוי להוכיח את עצמו או לפתוח דף חדש, גם אם הוא חפץ בכך. הדעה כבר ידועה עליו מראש. 'אצלי זה לא יקרה', עברה בראשי מחשבה, 'אני איטיב להכיר את שחר לבד ולא אתן לאף אמירה של אף מורה להשפיע על דעותיי'.

הימים חלפו, חופשת חנוכה כבר כמעט ונשכחה ושום חופש אחר עוד לא נראה באופק, מה שהפך את הימים ליותר ויותר קשים עבור הצוות ועבור הילדים. בכל שיעור, בכל הפסקה ובכל אירוע בו נתקלתי בשחר, הזכרתי לעצמי שאסור לי להיות מושפעת מדבריה החותכים של מחנכת הכיתה. זה לא היה קשה. הפנים התמימות והמילה הנכונה במקום הנכון תמיד עשו את שלהם: מכל אירוע של אלימות, מכל מצב לא תקין שבו שחר היה מעורב, הוא יצא "זכאי". שחר התנסח כל כך יפה וכל כך משכנע שלא השאיר אצלי מקום לתהיות ולי היה בד"כ ברור שהוא זה שצודק.

באחד מימי חמישי, בהם הייתי תורנית בהפסקה הגיע אליי רן, ילד בכיתה ג', דומע. רן הושיט לי את ידו וחשף בפני פצע מדמם. טיפלתי בו, ניקיתי את הפצע והרגעתי את הבכי. לשאלתי כיצד זה קרה, ענה: "זה שחר, הוא זרק עליי אבן". בפליאה רבה, שאלתי: "אתה בטוח? ראית שזה הוא עשה את זה?" "כן", ענה רן, מתקשה לעצור את הדמעות.

מתקשה להאמין ששחר יעשה דבר כזה, ניגשתי אליו לברר את פשר התלונה. שחר, היה עסוק במשחק עם חבריו ולא התייחס לקריאותיי. "רגע המורה, עוד מעט אנחנו מסיימים" "עכשיו שחר. אני מחכה" לבשתי על פני מבט נזף. "מה קרה?" החיוך התמים ניבט מולי "איפה היית ברבע השעה האחרונה?", החלטתי לנסות להשיג את המידע הנחוץ בדרכים עקיפות.

"כאן, שיחקתי במגרש"

"אתה בטוח?" התעקשתי,

"כן, למה?" שאל המלאך,

"כי רן מכיתה ג' הגיע אליי עם פצע מדמם שנגרם כתוצאה מאבן שנזרקה עליו על ידך" הטחתי בפניו.

"מממממהההההההה?", הזדעק שחר, "איך אני קשור לילד הקטן והמעצבן הזה? הייתי כל הזמן כאן, תשאלו אפילו את תומר וירדן, הם שיחקו איתי"

לא ידעתי אם להאמין לו. בליבי חשבתי, הוא בנה אליבי מוצק ואני הולכת לחשוף אותו. אבל אז הגיע המונולוג הרגיל: "למה לי להתעסק עם ילדים קטנים. אני מסתבך מזה. אני נמצא בבית הספר כדי לצמוח וללמוד ואם אני אסתבך בצרות ישעו אותי. בהפסקות אני עם חברים

שלי, כדי לפתח את הקשרים החברתיים".... המונולוג המשכנע, רווי הסימאות המשיך עוד חמש דקות, שבסופו, אני יצאתי משוכנעת שהאליבי של שחר מספיק חזק ושכנראה באמת מישהו אחר פגע ברן.

ההפסקה הסתיימה. דיווחתי למחנכות של רן ושחר על שארע בהפסקה והעברתי את הטיפול אליהן.

בהמשך היום, לא הייתי שלמה מהטיפול שלי באירוע. משהו בהתנהגותו של שחר לא היה רגיל. אמירותיה של המחנכת לגבי הקושי שלו לומר אמת חזרו והדהדו בראשי. במהלך השיעורים האחרים עד סוף היום לא הייתי מרוכזת. התרוצצה במוחי מחשבה אחת. האומנם ייתכן שהחיוך, הוא "כלי הנשק" של שחר ואני ה"קורבן העיקרי"? הייתכן שטעיתי ולא "קראתי נכון את שחר? ומה עם רן וכל אותם ילדים ש"פסקתי נגדם" כאשר ביצעתי את הברורים מול שחר? האם גרמתי להם עוול? יכול להיות שגם אני, קשוחה ככל שאהיה, נפלתי קורבן ברשתו המלאכית?

מחשבות מטרידות אלו, גרמו לי לבקש משחר להישאר בסוף היום על מנת שאוכל לשוחח איתו. החלטתי שהשיחה תהיה כנה. אניח את הקלפים על השולחן ואבקש לדעת את האמת. בסוף השיעור האחרון ניגש אליו שחר: "איזה ילד התלונן עליי עכשיו?" שאל בסרקסטיות. "שחר, חכה לי על הספסל בחוץ, אני כבר מגיעה". הכנתי כוס שוקו ויצאתי החוצה. הגשתי לשחר את ספל השוקו, כשבראשי כבר מתוכננת אסטרטגיית השיחה מתחילתה ועד סופה. "למה זרקת על רן את האבן?" שאלתי ישר ולעניין.

"איך את יודעת שזה אני?" שאל שחר בלי לנסות להכחיש. "קראתי על הפנים שלך, זה היה כתוב בצורה ברורה. עכשיו תענה על השאלה שלי ותוסיף גם את התשובה לשאלה: למה שיקרת לי בהפסקה?" שחר לא ענה מיד. הוא התמהמה מעט. חिकיתי לחיוך המהפנט ולתמימות השובה אבל הם לא הופיעו. במקומם פניו של שחר עטו ארשת רצינית, לא מוכרת. שפתותיו התכווצו, מצחו התמלא פסי קמטים, עיניו נסגרו. שחר התאמץ לא לתת לדמעות לזלוג. המתנתי בסבלנות וכעבור מספר דקות החל לדבר.

"היום שלי התחיל לא טוב. הגעתי לבית הספר נסער אחרי שרבותי בבוקר עם אמא שלי. נכנסתי בבוקר לכיתה ובלי שעשיתי כלום רונית (המחנכת) הוציאה אותי החוצה ואמרה שאני לא יכול לחזור לכיתה עד שלא תהיה לי שיחה עם המנהלת. לא רציתי ללכת למנהלת אז נשארתי כל היום, כולל בהפסקה, במגרש ושיחקתי כדור רגל. בהפסקה הגיע אליי רן וביקש לשחק. לא הסכמתי אז הוא אמר לי 'מה הבעיה של אמא שלך'. הוא נגע בנושא רגיש ברגע שהזכיר את אמא שלי. קיללתי אותו בחזרה מה שהתפתח למכות. במהלך המכות הוא הזכיר משהו שקשור לזה שאבא שלי מכה אותי וגרם לי להתעצבן ולא לשלוט בעצמי. בסופו של דבר גם זרקתי את האבן. שיקרתי לך כי כבר ככה הסתבכתי ולא ידעתי איך לצאת מזה. אני

מצטער ואני מבקש שתסלחי לי ששיקרתי ותעזרי לי לצאת מכל התסבוכת הזאת". שחר הישיר אליי חצי מבט מחכה לתגובה.

"למה המחנכת הוציאה אותך מהכיתה?" שאלתי, מנסה להבין איך כל זה התחיל "אני לא יודע"

"ניסית לשאול אותה?"

"כן, היא לא רוצה לענות. היא אף פעם לא מקשיבה לי. היא תמיד מאשימה אותי". ענה שחר, ופרץ של דמעות שהצליח לעצור עד כה יצא החוצה. "אני יודע שלא משנה מה אני אגיד היא תאשים אותי. היא תמיד מאשימה אותי. היא אף פעם לא מנסה להקשיב לי או לעזור לי. את המורה הראשונה בבית הספר שמנסה להבין את הבעיות שלי. אני כבר חמש שנים בבית הספר הזה ועד היום כל מה שאני שומע זה רק שאני שקרן ושאני אשם בכל דבר שקורה."

"ניסית להסביר לה או למנהלת כמו שאתה מסביר לי עכשיו?" התעקשתי להיות לויאלית "כן, הן לא מקשיבות לי. הן כבר נאטמות ברגע שהן שומעות את השם שלי. ביקשתי אלף פעמים לעבור כיתה כי אין לי חברים. הן לא מוכנות להקשיב ביקשתי אלף פעמים עזרה בלימודים כי קשה לי – הן לא מוכנות לעזור" פרץ של טענות ותלונות ובעיקר הרבה תסכול מהול בדמעות של עצב פרץ ומאן להיפסק.

'כנראה שאחרי הכל, באמת נבנתה לשחר תדמית, שהוא מתקשה לשנות אותה' חשבתי לעצמי. 'הוא הולך בצל של עצמו בשל מעשים והתנהגות שהוא עשה לפני מספר שנים ואף אחד לא נותן לו את הצ'אנס לתקן ולשנות. אדרבא, המחנכת מחריפה את המצב, בזה שהיא משתפת גם מורים מקצועיים ובונה לו תדמית שהיא לא נכונה'.

"אני שמחה שאתה מרגיש נוח לדבר איתי" פתחתי. "ואני מקווה שתמשיך ותפנה כל פעם שתרגיש מתוסכל או צורך לדבר. אבל כרגע, אני מבקשת ממך לגשת למנהלת ולדבר איתה משתי סיבות: הראשונה – כדי שמחר תוכל לחזור לכיתה והשנייה כי זריקת אבן היא התנהגות שלא ניתן להתעלם ממנה"

"היא בטוח תשעה אותי מבית הספר", בכה שחר.

"אם לא תלך ותוסיף לספר שלא אתה זרקת את האבן, רק תחריף את מצבך ותאמת את התדמית שאתה מנסה לשבור". דברי ההיגיון שלי כנראה שכנעו את שחר.

"אני אגש למנהלת, אבל אני גם מבקש שתעזרי לי לשבור את התדמית של השקרן. אם את יכולה תדברי עם המחנכת והמנהלת ותספרי להם על השיחה" ביקש.

"אתה מסכים שאספר על המצב בבית?" שאלתי בזהירות.

"אני מעדיף שלא, אבל אם זה הכרחי וזה מה שיעזור, אז בסדר", ענה מהוסס.

"שחר, אני מבטיחה לעזור לך, אם אתה תעזור לעצמך. אתה חייב לפנות למנהלת ולעזור את השרשרת הזאת לפני שהמצב יחריף. אתה גם חייב להבין שברגע שאתה ממשיך לשקר אתה בעצם מחזק לעצמך את התדמית הזו, שאתה כל כך מנסה להשתחרר ממנה".

"את צודקת המורה" מבעד לדמעות הופיע החיוך המיוחל.
"אתה תעזור לי לעזור לך?" שאלתי וליטפתי את ראשו,
"מבטיח. תודה המורה. אף פעם לא הקשיבו לי, נתת לי תקווה שאולי משהו ישתנה" אמר
וקם ללכת. "וגם תודה שלא נתת לכל השמועות עלי להשפיע עלייך".
שחר קם והלך למנהלת ואני ניגשתי למחנכת לספר לה על השיחה. בסוף דברי, אמרה לי
המחנכת משפט אחד: היתממות היא דבר טוב, אבל לא בבית ספרינו. הזהרתי אותך מפני
המלכודת הקרויה שחר, אבל את לא הקשבת לאזהרותיי ועכשיו גם אותך הוא הוליך שולל".
הלכתי פגועה וחסרת אונים הביתה. הרגשתי שאין לי שום יכולת לעזור לו, כי באמת אף אחד
כבר לא מאמין לו.
סמני שאלה רבים התרוצצו בראשי בדרך הביתה. העיקרי שבניהם היה, מה אני, מורה בשנה
הראשונה בבית הספר, יכולה לעשות או להגיד, שיוכל להשפיע על המחנכת, על צוות
המורים ועל ההנהלה. איזו תובנות או הצעות אני יכולה להביא שישנו את דעתם ושיעזרו
לשחר לבנות את עצמו מחדש בבית הספר.
המקרה של שחר לא נתן לי מנוח. דמותו חסרת האונים והמתוסכלת התרוצצה בראשי בלי
הרף. אף על פי שנדמה היה ששחר שכח את אירועי אותו היום (לאחר שהושעה מבית הספר
ליומיים, חזר לכיתה, התנצל בפני כל הנוגעים בדבר וחזר לשגרה), אצלי גלגלי החשיבה לא
פסקו מלפעול. היה לי ברור שזה רק עניין של זמן עד ההסתבכות הבאה של שחר.
השבועות חלפו, חופשת פורים עמדה בפתח. היה זה יום שלישי, כאשר הבחנתי ביומן
המורה, ששחר לא מגיע לשיעורים שלי כבר ארבעה שיעורים רצופים. כאשר ביררתי אצל
המחנכת לפרש העניין היא השיבה ששחר לא הגיע לבית הספר מזה שבוע וחצי. לשאלתי
האם קרה משהו, קיבלתי תשובה קצרה: "הוא בטח חולה או משהו". "ביררת?" התעקשתי.
"אל תדאגי, הוא כבר ידע להמציא איזה תירוץ, אני סומכת עליו". תשובתה הצינית לא סיפקה
אותי והתקשרתי לביתו לנסות ולברר מדוע לא הגיע לבית הספר. מאחר ולא הייתה תשובה,
החלטתי לברר את הנושא בצורה יסודית יותר, ביום המחרת.
למחרת הגעתי לבית הספר לקראת הצהריים. על שולחן המזכירה חיכה לי מכתב. פתחתי
אותו. המכתב היה כתוב בכתב מרושל ומלא בשגיאות כתיב:
"אני כבר לא יכול לסבול את היחס אלי. לא משנה מה שאני אעשה, אני אצא אשם. אין לי
כבר כוח להתמודד עם המחנכת ועם המנהלת ועם אף אחד ולכן החלטתי לעזוב את בית
הספר.
אני כותב לך את המכתב הזה כי רציתי שתדעי שכשהכרתי אותך בתחילת השנה חשבתי
שאולי השנה זה יהיה שונה, אבל גם לך לא היה את הכוח לשנות את זה.
המורה נעמה, אני רוצה להגיד לך תודה על כל מה שעשית למעני ובעיקר על זה שהיית
מוכנה להקשיב לי, למרות כל הדברים שסיפרו לך עלי. תודה על השיחה באותו יום ועל כך
שגרמת לי לחשוב ולהאמין שמהו ישתנה. אני יודע שזו לא אשמתיך, אבל כלום לא השתנה

וכנראה גם לא ישתנה ולכן ביקשתי מאמא שלי שתעשה הכול בשביל להעביר אותי בית הספר.

אני עובר לבית ספר אחר "על תנאי" ואני הבטחתי לאמא שלי ולעצמי שאעשה הכול כדי לא לחזור לבית הספר הזה.

תודה על זה שלא הצטרפת לכל המורים שחשבו שאני שקרן ושהתייחסת אליי בכבוד.

אני מבטיח לעדכן אותך במה שיקרה לי (ואת יודעת שכשאני מבטיח אני מקיים).

שחר"

החזרתי את המכתב למעטפה, ניגבתי את הדמעה ובלעתי את התסכול והצטרפתי

לתלמידים שהמתינו לי במגרש.